

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: **csütörtökön és vasárnap**.
Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, fél évre 5 korona,
 negyedévre 2 korona 50 fillér. Egy eszám ára 10 fillér.
 Községek, tanítók, iparosok és egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 8 koronáért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: Dobay János.
 Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőség
 hez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.
 Kiadóhivatal K.-Vásárhely az ifj. Jancsó Mózes könyv-
 nyomdájában, hová a hirdetések s előfizetési pénzek
 küldendők.

A közjogi válság.

(M-d.) Bátran, s minden köntörfalazás nélkül szolgálhatunk ezzel a czimvel, mely in optima forma ajtónkon kopogtat. Mert a mily meglepő, bár előre látható volt az, hogy az osztrák válság ideig-óráig való aszther-injekciós képen a birodalmi gyűlés elnapolásával orvosoltatik, az is bizonyos, hogy a Körber miniszterium a hadjáratot a nemzetiségi viszálykodásokkal nem adta föl s megmarad helyén. A 14. §. alapján fogja életbeléptetni mindazon sürgőstörvényeket, melyekre az államnak szüksége van. De valamennyit nem léptetheti életbe e §. alapján, mert kölcsönt felvenni a nélkül, hogy a reichsrath megszavazza egyáltalán nem szabad. Ez a körülmény, valamint a Körber beszédében történt fenyegető utalás az utolsó órára szolgál alapul annak a most mársürűbben hangoztatott föltevésnek, hogy legalább bizonyos ideig egészen parlament nélküli kormányzásra van kilátás. E felfogás szerint legalább, mint átmeneti kisegítő eszköz, az abszolutizmust, vagyis önkényuralmat hirdetnék ki Ausztriában. Megtörténik-e vajjon: azt tudni e pillanatban nem lehet. Valószínűbb, hogy Körber újabb alkudozási kísérleteket kezd, bár ezek nem biztatnak. De hát az abszolutizmus, meg mint átmeneti forma is, komoly aggályokat ébreszt nem annyira az osztrák népben, mint inkább a legmagasabb tényezőknél. Az osztrák németek nem félnek az abszolutizmustól, mert az Ausztriában mindig német és cenzuralista volt. A csehek titkon még óhajtkák is, mert úgy vélekednek, hogy a mai korban az abszolutizmus már tartós nem lehet, hanem csak átmenet az ő kedvök szerint való föderalistikus alakuláshoz.

Az osztrák pártok a reichsrath hazaküldése után is tanácskoztak még sismételten és nyomatékosan kijelentették a németek és csehek, hogy ki nem békülhetnek a nyelv-kérdése miatt. A csehek hosszú fejtegetésben bizonyították Körber miniszterelnök nyelvrendeletéről, hogy az a csehekre nézve nagy sérelem. Viszont a német pártok elnökeinek tanácskozása újból hangoztatta azt a meggyőződést, hogy Ausztriában a nyelv-kérdés mindennemű szabályozásának azzal kell kezdődnie, hogy a német nyelvet törvényileg közvetítőnyelvnek jelentsék ki. Ez a nyilatkozat azért bir jelentőséggel, mert a német baloldal összes pártjai mulhatatlan kívánságul állították föl, hogy a német nyelv hivatalos nyelvül elismertessék. A német pártok most először foglalnak teljes egyértelműséggel állást a német nyelv kötelezővé tétele mellett.

Igy hát semmi közeledés nincs a pártok közt s a kormánynak nem sikerült még az a kísérlete, hogy biztos többséget szerezzen magának. A pártok egy része abelpolitikai állapotok javulását a választóktól várja. Ép ezért a pártok is behatón tanácskoznak egy új választás eshetőségeiről. A kormány azonban a reichsrath feloszlására nehezen határozza el magát s ki akarja kerülni.

A körülmények nagyon intenek bennünket, hogy igyekezzünk megszerezni a közgazdasági önállóság anyagi feltételeit. Németország a saját iparának és kereskedelmének kihatékon fellendülése folytán másutt jobban tudván gyümölesöztetni tőkefeleslegeit, Magyarországból kezdi visszavenni itt elhelyezett tőkéit. Ausztriában pedig többszörös alakban foly ellenünk a közgazdasági harc. Szenvedélyesen izgatnak a magyar kölcsönben való részvétel ellen, valamint, hogy folytonosan izgatnak a magyar állatbevitel ellen. Az ily izgatások elvégre is tesznek bizonyos hatást.

A magyar kormány köreiből szakadatlan figyelemmel kísérik az Ausztriában történő dolgokat, de téveshit volt az, mint ha akár e tekintetben a magyar kormány már végleg állást foglalt volna, akár pedig Széll Kálmán miniszterelnök legutolsó bécsi útjának az lett volna a célja, hogy az osztrák alkotmányválságnak a magyar viszonyokra való visszahatásáról tanácskozzék.

Mert arra, hogy egy közjogi, bár külsőben állóan fenyegető válság esetére, s illetőleg arra az esetre a magyar kormánynak állást foglalni, ha Ausztriában az alkotmányosság felmondja az szolgálatot, még most nincs kényszerítő ok. A delegációk a múlt hóban megszavazták az 1901-reszülő közös költségvetést is, tehát delegációra a jövő év őszig nincs szükség. A kvóta-kérdés eldönteni az uralkodó 1901 június végéig, tehát kvóta-küldöttségekre nincs szükség 1901. május, vagy június haváig. Így állván a dolog, az osztrák kormánynak van ideje a jövő egész télen át a reichsrath munkaképessé tételében fáradni.

Mi várhatunk addig, a míg a sógor di-dab parlamentjének az esze megjön. A miénk s a kormányé megvan s helyén van!

A kínai veszedelem.

(P. C.) Kínában veszedelmes lefolyást vesznek a dolgok s napról-napra erősebb lesz az a látszat, hogy az európai hatalmak akaratuk ellenére egy nagy háborúba bonyolódnak a félmilliárd lakossal bíró mennyi birodalommal. Amily bizonyos a kínai kegyetlenkedések ténye és Ketteler német követ

meggyilkolása, ép oly elengedhetetlen egyrészt a megtorlás, másrészt az európai életének, és vagyónának megvédése.

A követelési jogot mindenkor szentnek tartották még a vadak is. Európában egyetlen egyszer, forradalmi időben száz é. vel ezelőtt fordult elő követgyilkosság és csak Keleten, főleg az ozmán birodalomban találjuk a Pekingi büntény vérlázító példáit. Igen, Kína fővárosa vetemedett körünkben ilyen, az emberiségéből kivetkőzött vadságra és ezzel el is vésztette az igényt arra, hogy Európa egyenjogu hadviselő félnek tartsa.

A Ketteler meggyilkolásáról szóló hírrel egyidejűleg jött a tudósítás, hogy az osztrák-magyar követtség házáat is lerombolták. Ezzel oly csufot ejtettek rajtuk, melyet egyetlen hatalom sem tűr el megtorlás nélkül. De hasonló módon meggyalázták Angliát, Oroszországot, Hollandiát, Belgiumot, Spanyol- és Olaszországot s a menekülő európaiaknak az angol követtség palotájában kellett oltalmat keresniük.

A megtorlás elengedhetlen követelménye az európai hatalmak tekintélyének s Európába mindenki érzi, hogy valaminek történni kell, de azzal sehogysinesenek tisztában, hogy mi történjék. Egy birodalommal, melynek félmilliárd fanatikus a lakosa, mely nagyobb mint, egész Európa, csak rendkívüli eszközök alkalmazása mellett lehet leszámolni. Ámde ki alkalmazza ezeket az eszközöket? Ki vállalkozzék a leszámolásra s hogyan történjék a leszámolás?

Még mielőtt az első lépés megtörtént volna ez ügyben, merülnek fel ezek az aggodalmak, melyeket a nagy távolságok még inkább fokoznak. E mellett magától érthetőnek kell venni, hogy Európa mindegyik hatalma ott akar lenni ennél a nagy leszámolásnál, hogy a leszámolásnak az összes intervenió hatalmak egyetértésével kell történni.

Az európai akció diplomáciai alap feltételeire nézve tisztába jöttek, de hogy mint járjanak el s mint lehet eljárni, arra nézve még nincsenek tisztában, mert még koránt sincs annyi csapatanyag együtt, a mennyi egy sikeres akcióhoz okvetlen szükséges. De ha felteszszük is, hogy az európai hatalmaknak módjukban van elég fegyveres erőt felállítani, vagy a létező erővel sikerrel fellépni, vajjon akciójuknak nem kiált-e oda egy parancsoló megálljt már az a körülmény, hogy Pekingben tíz európai hatalom követeit fogták el és tuszokul viszatartják.

Ketteler német követ meggyilkolása bizonyíték arra, hogy a kínaiak a többi követtel szemben szintén nem fognak kiméletes eljárást tanusítani. Nem indokolt-e a félelem, hogy a boxerek az összes európaiakat a követekkel együtt halomra gyilkolják, ha az európai hatalmak fegyveres kézzel győzelmesen előrenyomulnak? A problémát, mely itt mindenkre feltolakodik, nem lehet oly könnyedén megoldani s lehetetlen belátni, minő lefolyása lesz a krízisnek. De hogy semmi jó sem jön ki belőle s hogy az európai hatalmak, Ausztria Magyarországot beleértve, aránytalanul nagy erő kifejtésére lesznek kénytelenek, jóformán ez az egyetlen bizonyosság ebben a teljesen bizonytalan helyzetben.

A székely ipar fejlesztése.

Nagy volt hajdan Erdély ipara, kereskedelme. Messze földre vitték az erdélyi iparos termékeit és a kereskedő jó árért adta el a Boszporus és az Adria partján. Konstantinápolyban legjobb kelete volt

*) A Budapesti Hirlapból vesszük ezen érdekes cikket. Szerk.

az erdélyi posztónak és Velenceze szép hölgyei büszkén viselték az erdélyi ötvös-művészet remekait. A keleti kereskedelem nagy országútja Erdélyben vitt keresztül és a külföld aranya ez uton került az országba. Az ipar és a kereskedelem virágzása gazdagságot, jólétet teremtett és a megelégedett emberek nem ismertek sem nemzetiségi, sem vallási villongást. Menyire megváltozott minden az erdélyrészi bérecek áldásos völgyeiben. Szegénység, nyomorúság, élettetlenség kishitűség, és ezek nyomában nemzeti-ségi és vallási villongás. Hiába, itt is igazolást nyer az a mondás, hogy a szegénység a legnagyobb kerítő, Erdély pedig nagyon szegény. Az egykori iparból, kereskedésből és az ezzel járó jólétből, megelégedettségéből semmi sem maradt meg, hanem mind ennek ellenkezőjét látjuk és tapasztaljuk uton-utfélen. A nagy szegénység nyomában nemzeti-ségi torzszalkodás és felekezeti megkülönböztetés fakadt. Ma már azt kérdik az embertől, hogy katolikus-e vagy református? Nagy baj ez azon a vidéken ahol az oláhság ezéltudatosan, okosan és erősen tör előre. Hogy miként jutott idáig a dolog, azt most ne kutassuk, elég baj az, hogy így van és ne is palástoljuk tovább, az erdélyi részeken nagy a válság, ennek oka pedig első sorban a gazdasági zűlöttség. Ha az ember végig megy a Maros áldott völgyén, mely valóságos kanaán lehetne modern gazdálkodás mellett szinte sir a lelke, hogy ez nem így van. Mennyit lendíthetne ezen bűbajos vidéken egy pár értelmes modern birtokos! És a városok, melyekben hajdan virágzó ipar és kereskedelem tanyája volt, mily szomorú benyomást tesznek! Az erdélyrészi viszonyok élettetlenségének illusztrálására elgondolhatunk két példát fölhoznom. Maros-Vásárhelyen van négy cizmadia és nem tudom, hány cipész, a ki igen szép, jó cipőt készít és mégis a mödellingi cipőgyár itteni raktára látja el cipővel a közönség legnagyobb részét. De ez még semmi. Középen van egy házi iparág: szalmakalap-nás. Rozs- vagy búzaszalmából székelyviselők kalapot fonnak, melyek ára egy pár fillér. Egy német ember arra utaztában összevásárolt egy pár ilyen kalapot és most Németországból szállítják Székelyföldre a székely szalmakalapot.

A bajt már régebben fölismerték, de memorandumok készítésénél egyéb édes kevés történt. Az egyetlen, igazán jó és alapvető munka, a melyet csináltak, az az ipariskolák és első sorban a maros-vásárhelyi létesítés volt. Ha föl fogják az ipariskola valódi hivatását és jelentőségét át tudják venni a a gyakorlati életbe, akkor ez az ipar újja megteremtésének és nagygyá fejlesztésének forrása lesz. Biztató ebben a tekintetben Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter leirata, melyet erdélyi utazása előtt a Székely Egyesülethez és a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarához intézett és a mely a székely ifjak kiképezéséről szól. A miniszter az ipari kiképzést üdvös és fontos feladatnak tartja mindaddig, míg nem jár azzal a veszedelemmel, hogy az illetőket a Székelyföldről is elvonja. Ez az a momentum, a melyre a legnagyobb súly helyezendő és a mely megmutatja a baj orvoslásának útját és módját. A maros-vásárhelyi ipariskola Fekete Jakab igazgató példás vezetése alatt valóban csodás eredményeket bir mutatni. Az iskola három főszakmája a fémipar, a faipar, és az építésipar. Az utóbbi szakmában építőmestereket képeznek, faiparoktatás kitűnő asztalosokat képez, míg végre a fémiparoktatás gépészeket, műasztalosokat és szerszámkészítőket nevel. Erre a legutóbbi szakmára helyezem a főszó, mert ebből lehet Maros-Vásárhely leg hatalmasabb iparágát megteremteni. Az asztalos növendékek szép munkát végeznek, izlésesek, de hát ebből a drága fajta butorkészítésből a székelyföldön nem sok lehet a haszon. Olesó tömegárukat kell készíteni, ezzel lehet boldogulni, mert 20 koronás szekrényt sok ember vesz, de 2—300 koronásat már kevés. A mellett, hogy kioktatják az ifjakat a szép, izléses, művészi munkára, az életbe utra valóul azt kell adni, hogy birkozzék meg olesó tömegáru készítésének eszméjével, ha boldogulni akar. Ugyanez áll a mulakatosokra nézve is.

A fémipar egyik válfajával, a szerszám készítés-sel, külön érdemes foglalkozni. Ez az az iparág, a mely nézetem szerint, a város gazdagodásának csiráját hordja magában. Az ipariskolában készült szerszámok oly szép és tiszta munka, hogy bátran vetekezhettek az efajta elsőrendű angol gyártmányokkal.

Ezt az iparágat kell kivinni a gyakorlati életbe, itt kell első sorban megvalósítani Hegedüs Sándor intelmét, hogy a kiképzett székely ifjut nem kell kivinni a Székelyföldről, hanem az ottani kisiparosnál elhelyezni, a kinek anyagi segítségét is kilátásba helyezte a miniszter. Abból nem sok haszon van, ha az iskolából kikerült ifju valamely fővárosi, esetleg külföldi nagy gyárban kap munkát, de ha az illető ott helyben érvényesítheti tudását és életrevalóságát, akkor igen nagyot nyertünk, mert elősegíti a vidék ipari föllendülését, a mely elmaradhatatlan, ha okosan fognak hozzá. A szerszámoknak harapófogónak, eszszorítónak, eszövágónak stb. nagy kelete van az országban és ez mind külföldről kerül hozzánk. A maros-vásárhelyi ipariskolában ezeket a szerszámokat remek kivitelben készítik. A feladatot magától kínálkozik. A szerszámgyártást kell meg-honosítani Maros-Vásárhelyen oly módon, hogy az ottani kisiparosok az ipariskolából kikerült ifjak segítségével ne csináljanak egyebet, mint szerszámot sőt a mennyire lehet, az ifjakat is önállósítani kell. Egy kisiparos 2—3 legénynyel a annyit csinálhat, hogy nemcsak jól megöl belőle, de még meg is takaríthat valamit. Arra a mintára kell ezt berendezni és szervezni, mint például Offenbachban az egész város erszényt csinál, Pfortzheimban bizsuteriát, svájci falvakban órát, szóval specifikálni kell az ipart.

Ez magában véve természetesen nem elég, mert abból, hogy az iparos megcsinálja a szerszámot még nem bir megélni; azt el is kell adni: az értékesítés nagy kérdése, az egész iparfejlesztési problémának lelke merül föl. Nos, azt hiszem ez nem oly nagyon nehéz dolog. A készített árucikk oly országos szükséglet, hogy elhelyezése nem kerülhet nagy fáradságba. Egy vállalkozóra van szükség, egy kereskedőre, aki mint a raktárt tart a fővárosban és a ki a vaskereskedők révén árusítja az árucikket. Nem is kell hozzá nagyon sok pénz, csak eleinte kell a tőke, hogy a kisiparosok által beszolgáltatott szerszámokat készpénzzel kifizethesse. Ha keresnek ilyen embert, okvetlen találunk, de ha véletlenül nem találkoznék, meg kell csinálni szövetséges utján, de monarchikus alapon, azaz, hogy egy arra való ember legyen, a ki elláthassa az értékesítés nagy munkáját.

Ime, ez a módja az ipar megteremtésének és a Székelyföldön több iparágat lehet ezen az alapon fejleszteni. A Maros-Vásárhelyen rendezett székely iparkiállításán remek gyermekjáték-ipart láttam. Ezt ugyanily módon kell megcsinálni. Nürnberg városa 40 millió márka áru gyermekjátékot exportál évenként. Nagy hányad esik ebből Magyarországra. Hát nem lehet ezt a hányadot itthon készíteni.

Ott van a szövőipar, mely a kiállításon szintén szépen van képviselve. Ez különösen tanulságos. A A sepsi-szent-györgyi szövőgár készíti, a mely gyár az utóbbi időben már csaknem kénytelen volt megszüntetni a munkát. Ekkor kezdte meg Hegedüs Sándorné az iparpártolási mozgalmat, Székelyföldön divatba jött a székely szövés és azóta a gyár alig bir eleget tenni a megrendeléseknek. Ez kiválóan érdekes momentum, de alkalmas arra, hogy gondolkodjunk rajta. Az iparpártolási mozgalom talpra állít egy bukófélben lévő iparágat, a mi kétségkívül érdekes és díszletes jelenség. De ha ez a fölbuzdulás csak szalmaláng talál lenni, mi lesz aztán, mi fogja akkor ismét lábra állítani ezt az iparágat. A hazafias fölbuzdulás igen szép dolog, de nem az a biztos alap, a melyen fejlődni lehet, erre szükséges a kereskedelmi szellem, a mely aztán a gyártás fajtáját is átfőrná, szervezni fogja. Ha a székely szövés csak székelyföldön kelendő — pedig mondhatom, hogy igen szép ruha készül belőle, Örley iparfelügyelő neje is ilyenben üdvözölte a kiállítás megnyitásakor a minisztert, — akkor abból az következik, hogy olyan szövetet is kell készíteni, a mely az egész országban kelendő. És ha ezt az iparágat is arra az alapra helyezik, a hogy én azt a szerszámgyártásnál képzelem, akkor ez is hatalmas fog fejlődni és nem lesz rászorulva hazafias fölbuzdulásra.

A maros-vásárhelyi székely-kiállításon még egy fontos iparágat tűnt föl: a kasza. Magyarországon nincs kaszagyár, minden kasza Stájerországból került hozzánk. A kiállított kasza a Hargitta vidékéről, Kudsiról került. Ime, Vajda-Hunyadtól kezdve a Hargitta mentén végig meg lehet csinálni

a kasza-, sarló-, vaslapát- stb. ipart. A vas ott terem munkás is van, csak vezetőkéz kell. Kellő ügyességgel szervezve, hatalmas iparágat lehet ott teremteni. Hasonló módon lehet és kell szervezni a kő- és agyagedény-ipart és sok más ipart.

Látni való, hogy a Székelyföldön megvan az alap, a melyen hatalmas ipart lehet fejleszteni. A kormány megígérte hathatós támogatását, most igazán a székelyföldi érdekelteken a sor, hogy maguk is komolyan hozzájárassanak a munkához, mert Hegedüs miniszter minden jóakarata és támogatása hiába való, ha az illetők maguk nem fogják föl a helyzetet és nem látnak hozzá erős akarattal, munkás kézzel és kereskedelmi élelmességgel.

Magáról a kiállításról a mondottakon kívül nem sok jelenteni való van. Az iparosinak kiállítása figyelemreméltó és mutatja, hogy jóra való iparosak vannak majd belőlük. Butor elég szép van az odaváló iparosok részéről, de nagyon föltűnnek Lázár Jenő gróf butorai. A nemes gróf uri passziója az asztalos mesterség, a mi kétségkívül igen szép passzió és bizonyosan megőrül az, a kinek 2400 koronás íróasztalt ajándékoz. De ha már annyira kedveli a mesterséget, nem volna-e észszerű, ha nem passzióból csinálna drága dolgokat, hanem foglalkoztatva az asztalos kisiparosokat, a napi szükségletnek megfelelő olesó dolgokat készítené tömegesen? A magyarói varrottas vetekezik a kalotaszegivel, csak hogy ennek nincs Gyarmathy Zsigánéja. Specziálítása a kiállításnak egy paraszt szobrász: Molnár Dani. Ez a 33 éves ember soha sem tanulta, de oly remek dolgokat mintáz agyagból és égeti maga, hogy valóságos csoda. Különösen állatok, leginkább bikát mintáz természet után a legkülönfélébb állásban. És ez az ember nem vehető rá, hogy tovább tanuljon, szerényen elrejtőzik és a kiállított pompás dolgokat is csak esellel lehet tőle megkapni. Igazán nagy kár, hogy ily hatalmas tehetség így el fog kallódni.

Egészen véve tehát a kiállítás nem nagyon sokat nyújt, a mi van, az is csak Taurzik kamarai elnök és Örley iparfelügyelő nagy buzgóságának köszönhető. De ha a kiállítás, mint ilyen, nem is hívja föl a figyelmet, az ipariskolával kapcsolatban mégis annyi becses csirát rejteget, hogy buzgó kézzel csak meg kell fogni, hogy abból ipart teremtsenek, mely ismét visszahelyezze Erdélyt hajdani régi fényébe.

Az iparosok nyugdíj-ügye.

Irta: Szenterzsébeti Szakács Péter.

(Folytatás.)

Szükséglet:

50 tagnak (1%-al több) nyugdíj = 22,464 kor 14 özvegynek járandóság I. évi többlettel = 524 kor., évi kezelési költség = 6000 kor. Összesen 28,988 kor., melyet levonva a bevételből marad az alaptőke növelésére 4919 kor.

Kitetszik a közlőtekből egy részt, hogy a szükséglet kizárólag az alaptőke és az évi tagdíjakból is fedezetre talál évek hosszu során keresztül, másrészt pedig az, hogy a maradvány évről-évre 100—120 koronával kevésbedik.

Ez azonban aggodalomra egyáltalán nem adhat okot, mert teljesen lehetetlennek tartom, hogy a gazdag gyárosok és más üzletemberek olyan egyesületnél alapítványokat nem tennének, ahol a saját alkalmazottjaik jövődjét is biztosítva látják; ugy-szintén hihetetlen, hogy az egyes nyugdíjigyletek működési körében ezen legszentebb célra rendezendő mulatságok után s egyéb utakon-módokon be nem folyna a vezetők buzgólkodása folytán évente 3—4000 korona; midőn az alaptőke, miként azt fentebb ki mutattam, oly arányban fog növekedni, mely az egyesület minden esélyével szemben biztosítja.

Vegyük tehát most ezen joggal remélt kedvezőbb esetet, a midőn t. i. a heti 20 filléres befizetések 10 év alatt 252 ezer koronára növekedő tőkéhez, amint azt fentebb vázolni szerencsés voltam, az alapítványok, hagyományok, adományok és mulatságok jövedelmeiből szintén 10 év alatt 40,000 koronát még számítani lehet; midőn is a tizedik év végén az alaptőke 292,000 koronára emelkedik.

Julius 8.

Ez esetben a 11-ik évben a mérleg a következő leendő:

Szükséglet:

Évi nyugdíj egyénenként vagy 6 árvaszáma egy nyugdíjösszeget számítva 436 korona 80 fillér.

50 nyugdíjra (2000 tag 2.5% szükségeltetik 21840 kor., 14 özvegynek (2000 tag 0.7%) a férjeik által befizetett 104 kor. tagdíjból 30% visszatérítés a 31 kor. 20 fill. 436 kor. Évi kezelési költség 6000 korona. Összesen 28,276 kor.

Fedezet:

292,000 kor. tőke évi 5% kamatjövédalma 14,600 kor. A most már felhasználható évi tagdíjak 2000 tag után 20,800 kor. Adományok és mulatságok jövédalma 4000 kor. Összesen 39,400 kor. Levonva a kiadást 28,276 kor. Maradvány 11,124 kor., mely összeg az alaptőke növelésre fordítható.

Igy azzal szemben, hogy a nyugdíjigény évente 1%-kal emelkedik, aránylagosan gyarapodik a nyugdíj alaptőkéje is, úgy hogy ha az évi gyarapodás átlag csak 10,800 koronára teszszük, a 20-ik évben az alaptőke már 400,000 koronára növekedik, midőn a nyugdíjak és segélyek s az ezekkel szemben álló fedezet a következő tételekben fog a 21-ik évben nyilvánulni.

50 nyugdíj összege á 499 kor. 20 fill. 24,960 kor., 14 özvegynek á 200 kor.-ból 30% visszatérítés 873 kor. Évi kezelési költség 6000 kor. Összesen 31,834 kor.

Fedezet:

400,000 kor. 5% kamatjövédalma 20,000 kor. Kétezer tag évi díja 20,800 kor. Adományok s mulatságok jövédalma 4,000 kor. Összesen 44,800 kor. Levonva a kiadást 31,834 kor. Marad az alaptőke gyarapítására 12,966 kor.

Ugyanezen adatok szolgálhatnak irányadónak a más két nyugdíjosztályra nézve is, amely három osztály azonban egybe olvasztván, a kedvezőbb életviszonyok közt élők által fizetett magasabb díjak, az alacsonyabb díjosztálynak csak előnyére válhatnak, minthogy amazok közül bizonyára kevesebb lesz munkaképtelen. A halálozás pedig a statisztika tanúság szerint az előhaladott korban nagyobb százalékra emelkedvén, a nyugdíjasok száma 40 év után sem haladhatja túl a 2.5%-ot. A nyugdíjigény növekedtével arányban pedig, miként reális alapon kimutattam, az alaptőke is folyton gyarapodván, szakszerű és lelkiismeretes vezetés és kezelés mellett olyan állapotba nem következhetik, midőn az alapszabályokban biztosított igények kielégítést nem nyerhetnének.

(Folyt. köv.)

Színház.

Csütörtökön este „Rigoletto” ez. nagy opera került színre.

Egy szép zenéjű opera, s midőn abban a főbb szerepeket oly művészek játszá, mint Kozma Pista, Mezei Andor, Székula Sárika és Tiszay, mindig ünnep számba mehet.

A czimszerepet Mezey Andor játszotta azzal a művészi alakítással, melyet tőle a közönség már megszokott. Ugy magán dalaival, mint Székula Sárikával énekelt kettős dalaival elragadta a közönséget.

Kozma Pista a nőcsábító csalfa herceg szerepében teljesen otthon találta magát. Szép dalaival sok tapsot aratott.

Tiszay (Sporafucilo bravó), Szirmay Olga és Takács Jolan, mindhárman jók voltak.

Kiss József (Marullo lovag) hatalmas bajuszával és szakállával ért el hatást; különben is érzéssel játszott.

A kar is nagyban hozzá járult az est sikeréhez. Szabatos énekükért dicséret.

Székula sárikát valamelyik tisztelője szép virágkosárral lepte meg. Meg is érdemelte. Tegnap i téka is maga a művésziesség és elevenség volt.

Pénteken Guthi Soma és Hegedüs Gyula „Dr. Szeleburdi” ez. 3 felvonásos bohózatának volt a bemutatója.

„Dr. Szeleburdi” egy a mai kor igényeinek és követelményeinek megfelelő darab; tartalom nélküli, érzékesiklandó és neveltető.

Bohózatónál bohózatosabb jelenet és helyzet bőven van a darabban, de az a mi őket némileg évezhetővé tenné: a szellemesség, ez teljesen hiányzik.

S ha mindennek dacára a közönség jól mulatott, s az előadás alatt folyton nevetett ez az előadó személyek érdeme.

A czimszerepet Nádasy játszotta. Pompás alakítása és meggondoltan előadott minden mondata hatott a közönségre.

Német (Mérey Kamill) Miklósy - Ilona (neje) Vágó, Rajz és Delli szerepeiket mennyire csak lehetett ügyesen alakították és játszották.

Szirmay Olga az orfeumi énekesnőt elég jól adta. Ha bátrabban énekelne bizonyonyal többsikert érne el. Különben játékaért többször megtapsolták.

Ha nem is volt valami nagy sikere a tegnapi előadásnak annyi még is volt, hogy a közönség jól mulatott — s ez is valami.

Irodalom.

Magyar Világ Berlinben. Dömötöri Németh Péter pécsi hírlapíró a ki évekig működött Berlinben, mint a Magyarország és több budapesti napilap munkatársa, nemrég „Magyar Világ Bécsben” czim-mel érdekes munkát boesátott a könyvpiacra. Hasonló zsanerben Magyarországon még könyv nem jelent meg, gazdagon van illusztrálva s különösen a külföldi magyar művészekről találunk, benne kulturhistoriailag is fontos és nagybecsű ezikeket. Külön ezikkben foglalokzik a Berlin Magyar Egyesület ötven éves történetével, találunk egy érdekes munkában novellákat, tárczákat is a berlin világvárosi életből. Hamburgról, Stethuról és a Balti tenger vidékeiről érdekes tárcza sorozat van a műben. Ugy a hazai, mint a külföldi sajtó nagy elismeréssel adózott a fiatal szerzőnek, a ki jelenleg Berlinből városunkba érkezett menyasszonyának, Virgay Boriskának látogatására, a ki Tiszay szintársulatánál működik. A könyv megrendelhető a szerzőnél, Berlin Unter den Linden, Badischer Hof. Ára 2 frt.

Ujdonságok.

— Időjárásunk. Néhány nap óta igazi trópusi hőségünk van. A hőmérő higánya oly magas, hőfokot mutat, minő minálunk ritkán szokott előfordulni. Mult szombaton reggel 7 órakor árnyékban 30 C. fok meleget mutatott a hőmérő és enapközben még 3 fokot emelkedett. A nagy hőségre való tekintettel nagyon félni lehet, hogy az első csapadék jégesővel fog beköszönteni.

— Színészet. Tiszay Dezső szintársulata vasárnap bevégzi előadásait s innen eltávozik. A vidéki hírlapok rendszeren csak előre szoktak dícséreteket zengeni s ki városokban ritkán jelenik meg szintársulat, melynek meg nem előlegezné a helybeli sajtó azt, hogy „jólszervezett” s „kitűnő erőkkkel rendelkezik” s a közönség aztán nem sokára azt tapasztalja, hogy a kitűnő erőknincsenek meg s a társulat egyáltalában szervezve sincs. Ennek természetes folyománya, hogy az előadások üres házak előtt folynak le s mikor 4—6 heti színi évad után a társulat meáni kénytelen, szenzációs eseményekben ugyancsak nincs hiány. Vértő szívek és kifizetetlen számlák őrzik meg a társulat emléket. Ezen általános szabály alól dicséretre méltó kivételt képez a Tiszay Dezső szintársulata, melyről távozása alkalmával csak szépet mondhatunk. Kitűnő előadásokat rendezett s a közönség méltányolva a társulat igyekezetét, sűrűn látogatta a színházat. Tiszay ur tehát ép olyan kellemes emlékeket vihet magával, mint a minőket hátra hagy. Közönségünk megmutatta, hogy az igazán derék és jó társulatot pártolni tudja s az a „részvétlenség,” melybe a szedett-vett trüppokat sujtotta, nyomban elenyészik, mihelyt olyan társulattal áll szemben, mely jót, élvezetést s igazán művésziest nyújt. Midőn tehát Tiszay ur körünkől távozik, készségesen elismerve, hogy társulata a legjobb mindazok között, melyek

eddig városunkban működtek, — szívélyesen mondunk a magunk és a közönség nevében, isten hozzádat.

— Egy jól megérdemelt kitüntetés. Az „Erzsébet Királyné-alap” központi bizottsága, Özv. Gróf Teleki Sándorné közp. biz. elnök és Emich Gusztávné művész bizottsági elnök útján felkérte nőegyletünk elnökét, Méltóságos Özv. Cserey Jánosné urnőt, hogy a bécsi kapuczinusok sirboltjában, 1900. év augusztus hó 25-ik napján, d. e. 10 órakor elhelyezendő Erzsébet emlékmű ünnepélyes beszentelésén és átadásán, a magyar hölgyek képviselőtében, ő is jelen legyen. Ha tekintetbe vesszük, hogy az ezen ügyben érkezett királyi leirat szerint az „Erzsébet Királyné alapot” ezen a nagyjelentőségű ünnepségen, — tekintettel a sirbolt kicsiny voltára, — egész Magyarországról összesen csak harmincz hölgy képviselheti, ugy a legőszintébb elismeréssel adózunk e magas kitüntetés iránt s jól esik a kiválasztottak közt látni épen Cserey Jánosné Öméltóságát, a ki gyöngéd, jó szíve, humánus gondolkodása és tettei, a tudományok iránti kiváló szeretete, a székely nőnevelés körüli buzgólkodása, de legfőképen a székely muzeum megállapítása a köztisztelőtet, halhatatlan nevet tudott biztosítani magának.

— 200 koronás alapítvány a polgári leányiskola javára. A helybeli polgári leányiskola tantestülete névszerint: Balázs Márton igazgató, Balázné Tauber Róza, Kiss Jenő, Rákossy József, Zajz uné Köntzey Cornélia és Vertán Emilia, a mult hó 30-án befolyt magánvizsgadíjakról az iskola javára lemondtak, illetőleg 200 koronás alapítványt tettek, a mely nagylelkű adományért az adakozóknak egyenkéntis köszönetet mond az iskola fentartó nőegylet nevében: Ifj. Jakab Istvánné nőegyleti m. elnök és Dr. Balogh Vendel nőegyleti titkár.

— Baleset. Alig mulik el, hét, hogy a favágás valami kárt ne tenne az emberek életében, és a sok baleset mind annak a végtelen könnyelműségnek tulajdonítható, melylyel a munkások a fadöntésnél eljárni szoktak. F. hó 5-én Ivacsan József gyulafalvi famunkás is áldozata lett vigyázatlanságának. Nem ügyelt, a fa rádől egész testét össze törte. Nem halt meg, de súlyos sérüléseket szenvedett.

Apróságok.

Az irodában.

Főnök: Micsoda beszéd ez?! Hát maga a főnök, mi?

Gyakornok: Nem, nem én vagyok a főnök...

Főnök: Akkor hát ne beszéljen olyan számárságokat!

*

Nagyzás.

Vilma: Oh, ez az Aranka már milyen nagyra van vele, hogy hosszú ruhát kapott!

Olga: Igazán?

Vilma: Bizony, Tegnap a „krenczenen” ő volt az egyetlen, aki nem nyalta le a fagyaltostányért!

*

Fáradhatatlan.

A bálon bókolt az urfi:

— Nagysád igazán szünet nélkül tánczol; pillanatra sem rakja ölébe a lábát.

*

Kórtan.

Tanár: Mi a rögeszme?

Jelölt: A rögeszme állandó hamis képzet.

Tanár: Helyes. Akit az ilyen állandó hamis képzetek bántanak, az...

Jelölt; Örült,

Tanár: Nagyon jól van. Már most ha valakinek az e rögeszméje, hogy ő örült, akkor hogy áll a dolog?

Jelölt: Akkor kétféleképp kell disztigválnunk; ha az illető elméjében egészséges, akkor örült, mert hiszen hamis a képzet; ha pedig örült, akkor egészséges, mert hiszen rögeszméje megfelel a tényleges állapotnak.

Spezialität polskak, bohák, mindenemü könyvhabogarak ellen

ZACHERLIN

nem dobozban

Egyedül csak az valódi, a mely üvegen Zacherl név rajta van.

Elpuszt mindenféle ártalmas rovarokat gyorsan és oly módon, hogy többé életre nem kel.

A „Zacherlin“ valódi minőségben kapható:

Kézdi-Vásárhelyt	Csiszár Pál	Csik-Szereda	Jacob és Társa
	Jancsó Géza		
	Kovács Ferenc		
	Hamar Zoltán		

Sz. 6235/899. tkvi.

Árverési hird. kivonat.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék, mint tlkvi. hatóság közhirre teszi, hogy Györkováts Pál végrehajtatónak Vinkleo Ferenczné és társai végrehajtást szenvedett elleni 875 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtás ügyében, a kézdivásárhelyi kir. törvényszék területén levő, Polyán és Esztelnek községek határán fekvő, a kézdipolyáni 1357. sz. tjkben 373., 374. hrsz ingatlanra 164 frt, 6438. hrsz. ingatlanra 10 frt, 6443., 6444. hrsz. ingatlanra 2 frt, 8032/a. hrsz. ingatlanra 17 frt, 8085. hrsz. ingatlanra 12 frt, 8910. hrsz. ingatlanra 24 frt, 9635. hrsz. ingatlanra 42 frt, 9928. hrsz. ingatlanra 23 frt, 10151/2. hrsz. ingatlanra 4 frt, 10194. hrsz. ingatlanra 5 frt, 10891/1. hrsz. ingatlanra 16 frt, az 1118. sz. tjkben A + 3037/b/2., 3038/1. hrsz. ingatlanra 12 frt, az 1578. sz. tjkben A + 8032/b. hrsz. ingatlanra 17 frt, 10348/29. hrsz. ingatlanra 6 frt, 10421/9. hrsz. ingatlanra 6 frt, 9771. hrsz. ingatlanra 52 frt, az 1607. sz. tjkben A + 7423/1. hrsz. ingatlanra 12 frt, az 1608. sz. tjkben A + 2996/1. hrsz. ingatlanra 32 frt; az esztelneki 683. sz. tjkben A + 5161. hrsz. ingatlanra 7 frt, 5209/1. hrsz. ingatlanra 5 frt ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1900. évi július hó 14-ik napján d. e. 9 órakor Kézli-Polyán és d. u. 3 órakor Esztelnek község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi december hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. II. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint telekönyvi hatóság.

Kézdi-Vásárhely, 1899. november hó 20-án.

(81. 1—1.)

Pap,
kir. törvényzéki bíró.

Tessék műfogát csináltatni!

Itt az alkalom.

Tóth Antal fogművész megcsinálja jól, olcsón. Javítást vagy bármily rosszul illőt helyes illővé készít. Lakik a Millennium szállodában 1. sz. szoba. K.-Vásárhely. (80 1—1.)

ICH DIEN

Csak ezzel a törvénysz. bej. védőjeggyel valódi.

LONDON, Chief Office S. W. 48 Brixton Road.

Főraktárak:

Burmam, Angol India. Agon. Zágráb.

Algier. Amsterdam, H. Sanders, Rokin 8.

Basel, Szt. János gyógytár, W. Kratz.

Belgrad, Nikola A. Delini, gyógytár Mihály fejdelemhez.

Központi raktár Szerbia részére.

Berlin, G. Bologna, Brüssel, Pharmacie Ch. Delacroix & Co.

Budapest, Török J. Dr. Egger L. és J.

Cairo, Cöln a. Rh., Noris.

Debreceen, Rich. Luxemburg, Schmidt P., gyógyszer.

THIERRY A. mell- és gyomor-balzsamát

(a melyet az egészségügyi hatóság megvizsgált)

az egész világ kedveli és mindenütt keresik. Csak akkor valódi, ha az oldalt látható **zöld**, a törvényszéknél bejegyzett „papáca“-védőjeggyel van ellátva. Főlegmehatatan szer minden **mell-, tüdő-, máj-, gyomorbetegség ellen stb. külsőleg is kitűnően hat és sebet gyógyít.**

Egy próbátvög bérmentesen 1 korona 40 fillér. Széjjelküldés csak előzetes fizetés esetén.

Thierry A. centifoliakenőcse

(csodakenőcsnek nevezik)

utolérhetetlen szívó erejű és gyógyítóhatású. Operációkat a legtöbb esetben fölöslegessé teszi. E kenőccsel egy 14 éves, gyógyíthatatlannak tartott csontszut, utabban pedig egy 22 éves rákszerű bajt gyógyítottak meg. Antiszeptikus és gyógyítóhatású mindenféle seb gyógyulásánál.

Próbátvög bérmentesen 1 kor. 80 fill. Csak előzetes fizetés esetén küldjük meg.

Óvakodjanak utánzatoktól és kerüljék az értéktelen, ugynevezett házi kenőcsöket s más efféléket.

Cím: A. Thierry, gyógyszerár és gyár a Védőangyalhoz, Prograda, Pragerhof felé, a Déli vasut mentén.

Prospektus ingyen és bérmentve.

E szerek sohasem romlanak meg és jó azokat használatra készen a házban tartani. Az összes művelt államokban bejegyzett védőjegyeimnek utánzatát a törvény üldözi.

Issigac, Dordogne, Kopenhága, fabriken farma. Milánó, A. Bertoloni. Malmö, Sevrige, Apot. Lejonok.

Nantes, Pharmacie C. Fradet, Nápoly, Palermo.

Paris, Pharmacie française, 1 & 8, Place de la République, Pharmacie Daprey, 11, Rue des francs Bourgeois.

Prága, Róma,

Corso, Agonzia del Policlinico.

Roubaix, Pharmacie F. Gerrath.

Sarajewo, Szeged, Temesvár.

Triest, Velence, Vienne, Zürich.

Csak ezzel a törvénysz. bejegyzett védőjeggyel valódi.

57474

(36. 8—52.)